

Секція 4. Міжнародні інтеграційні процеси та цифрова трансформація бізнесу-науки-освіти- влади в умовах нестабільності

UDC 338

I. Bakushevych, Prof., PhD

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

DIGITAL TRANSFORMATION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF the REGIONS - IS IT TIME FOR UKRAINE?

І. Бакушевич, проф., к.е.н

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ – ЧИ НА ЧАСІ ДЛЯ УКРАЇНИ?

Все частіше в Україні говориться про необхідність налаштування сталого розвитку у всіх сферах життєдіяльності на стратегію Індустрії 5.0. Концепція Індустрії 5.0, запропонована японськими науковцями і практиками, опрацьована і прийнята до реалізації країнами ЄС, прагне повернути людські, соціальні та екологічні аспекти у виробництво – це «зелена трансформація». Основними трьома принципами Індустрії 5.0 стали людиноцентричність, стійкість і сталість.

Головні цілі Індустрії 5.0 представлені в [1], зокрема:

- швидке реагування на соціальні та економічні виклики, як от пандемія чи воєнні дії;
- «Зелене виробництво», шлях до циркулярної економіки, стійкість (resilience) ланцюгів доданої вартості та екосистем;
- розширення корпоративної відповідальності до ланцюгів доданої вартості;
- зміцнення бази науково-технічних інновацій;
- вдосконалення системи освіти та впровадження нового економічного мислення.

Цифрова трансформація сьогодні – один із факторів цифрової підтримки і трансформації сталого розвитку України в напрямку впровадження концепції Індустрії 5.0, який інтегрує: економічну (розвиток бізнесу, інновації, інфраструктура, новітні технології виготовлення продукції), екологічну (збереження довкілля, адаптація до змін клімату, економія природних ресурсів), соціальну (освіта, наука, культура, медицина) компоненти.

Проте, в умовах воєнних дій перед Україною постають численні виклики, зокрема покращення стійкості ланцюгів створення доданої вартості (повний життєвий цикл створення продукту чи процесу, який включає цифризацію процесів постачання матеріалів, виробництва, споживання та кінцеву переробку), скоординована децентралізація та перехід корпоративного менеджменту на принципи ESG (екологічно-соціально-відповідального врядування).

Відповіддю на ці виклики може бути стратегія, сформована Українським кластерним альянсом (УКА) так званого подвійного переходу – одночасної зеленої та цифрової трансформації суспільства, які призначені забезпечити пошук і впровадження нових бізнес-моделей і реалізацію нових можливостей для ресурсно - обмеженого середовища та досягнення Цілей сталого розвитку [2]. (УКА) – це мультигалузева загальнонаціональна спілка підприємств, бізнес-об'єднань, кластерів та кластерних організацій України, що прагнуть до підвищення своєї конкурентоспроможності шляхом впровадження засад кластерної кооперації, індустріальних, цифрових та зелених інновацій автоматизації та ефективної взаємодії з державою. УКА є провідним і найбільшим формальним об'єднанням

кластерного руху економічних кластерів України – нині до Альянсу входять 48 кластерів та асоціацій кластерного типу. УКА дуже тісно співпрацює з подібними організаціями Європейського Союзу, який переглядає й змінює політики та програми у відповідь на тектонічні геополітичні зрушення, спричинені російською військовою агресією проти України, для прискорення досягнення довгострокових цілей допомоги для України щодо нової трансформованої економіки та переходу до нового технологічного укладу.

Про можливість здійснення такого переходу свідчить потужний ІТ-потенціал України, у 2022 р. ІТ-індустрія забезпечила 7,3 млрд дол. США експортної виручки, національний ІТ-ринок генерував понад 4 % ВВП. Сьогодні Україна - одна з найпрогресивніших цифрових держав у світі, а її ІТ-сектор – один із найбільших експортерів ІТ-послуг в Європі. ЄС, у свою чергу, відіграє ключову роль у впровадженні програм цифрових інновацій. Мова йде про залучення фінансових ресурсів ЄС для технологічного прогресу у відбудові України, зокрема: новий фінансовий інструмент «Механізм для України» (Ukraine Facility) у сумі 50 млрд євро у вигляді грантів та позик на 2024- 2027 рр., та участь України у програмі «Цифрова Європа» для інноваційних технологічних проєктів із загальним бюджетом 6 млрд євро, що сприятиме реалізації нових цифрових можливостей у всіх сферах життя.

З метою розбудови цифрової держави і сприяння стійкості під час війни на місцевому та національному рівнях активно виконується Програма Акселератор цифрової стійкості «Громада 4.0». Так, у жовтні поточного року було відібрано 23 із 52 територіальних громад-учасниць, які мали можливість продемонструвати цифрові рішення на форумі у фіналі програми. Громади-учасники продемонстрували цифрові рішення для покращення муніципального управління, підвищення кібербезпеки, розвитку бізнесу. Серед них — системи електронного документообігу, інструменти управління земельними ресурсами, платформи для навчання, діджитал-рішення для залучення інвестицій та інші проєкти.

Отже, під час війни Україна, як цифрова держава, виявляє необхідний базис стійкості для економічного відновлення та перемоги. Наша країна активно розширює можливості для технологічного прогресу та економічного відновлення, про що свідчить системна робота щодо мобілізації додаткових фінансових ресурсів та поглиблення міжнародної співпраці у сфері цифрової трансформації, залучення грантів і позик для підтримки реформ та інвестицій, спрямованих на підвищення потенціалу зростання української економіки й зміцнення цифрової інтеграції. А для прискореного переходу всіх галузей економіки на Індустрію 5.0 актуальними стають наступні механізми та інструменти:

1. Антикорупційні проєкти і програми;
2. Розвиток цифрових навичок, освітні заходи;
3. Зміцнювати нові партнерства всередині країни та ззовні.

Визначальну роль у реалізації вище вказаних механізмів на регіональному будуть відігравати технічні університети, на базі яких можуть створюватись інноваційні хаби цифрової трансформації.

Література

1. Industry 5.0: Purpose-Driven Technology Adoption for People and the Planet. Momenta: Website. 2022. URL: <https://www.momenta.one/hubfs/Resources/Reports-andSurveys/Momenta-Industry%205.0-Report-2022.pdf>
2. Індустрія 5.0: напрями дій та шляхи розвитку. Український кластерний альянс (УКА) Веб-сайт. 2022. URL: <https://www.clusters.org.ua/blog-single/industry-5-0-napriamy-diy/>
3. Цифровізуємо громади: фінал програми «Акселератор цифрової стійкості «Громада 4.0». URL: <https://thedigital.gov.ua/news/tsifrovizujemo-gromadi-final-programi-akselerator-tsifrovoi-stiykosti-gromada-40>.